

Slutrapport för delprojekt Fritidsbåtshamnar 2004 - 2006

mars 2007

Slutrapport för delprojekt Fritidsbåtshamnar 2004 - 2006

Miljösamverkan Västra Götaland mars 2007

Sammanfattning	3
Material och kontakter	4
Vad delprojektet omfattat	4
Projektgrupp.....	4
Tillsynshandledning.....	4
Tillsynskampanj.....	5
Miljöanpassat båtupptag.....	5
Upptaktsmöten och webbinformation.....	5
Utvärdering.....	6
Medverkan på båtmässa.....	6
Enkät	7
Resultat.....	7
Slutsatser och rekommendationer för fortsatt arbete	8
Bilaga. Sammanställning av enkätsvar med kommentarer	11
Baksida: Adressuppgifter	

Rapporten är sammanställd av projektledare Lasse Lind i samråd med övriga deltagare i Miljösamverkan Västra Götalands projektgrupp fritidsbåtshamnar.

Sammanfattning

En *tillsynshandledning* arbetades fram av den projektgrupp som 2004 bildades för arbetet. Handledningen blev klar i maj 2005.

2006 genomfördes en *tillsynskampanj*.

Den nämnda tillsynshandledningen var ett stöd men kompletterades av *kampanjinformation* för de frågor tillsynskampanjen särskilt inriktades på:

- A Sjömackar: Alkylatbensin från pump + frågor om invallning m.m.
- B Upptagsplatser: Spolplattor med rening
- C Båtbottenfärger: Ingen otillåten försäljning och minskad användning av antifouling
- D Uppläggningsplatser: Hantering av farligt avfall

Ett annat underlag för kampanjen var *rapporten Miljöanpassat båtupptag* som blev klar i april och handlar om rening av spolvatten. Den togs fram i ett särskilt projekt som startade 2005 vid sidan av Miljösamverkan Västra Götaland men med medverkan av projektgruppen. Tillsynskampanjen, och det här nämnda materialet, har utvärderats genom en enkät till miljökontoren.

Fjorton kommuner, av länets 29 "båtkommuner", deltog i kampanjen med inspektioner och/eller informationsinsatser. De, och övriga som besvarade enkäten, gav ett högt betyg till det material som tagits fram i delprojektet.

Resultat

- Invallning, spillskydd och saneringsutrustning på *sjömackar* brister i många fall, men i många fall är det också bra.
- Samma splittrade resultat gäller för hanteringen av *farligt avfall* på uppläggningsplatser.
- Det är också efter kampanjen ännu ovanligt med *spolplattor med rening*. Men detta tar sin tid att genomföra och arbetet har nu inletts. Om några år bör de flesta upptagsplatser ha infört steg 1 och en hel del även steg 2.
- Beträffande *båtbottenfärger* gjordes relativt få kontroller, dock ledde insatserna till några åtalsanmälningar.

Slutsatser

- Tillsyn och information till båtklubbar, kommuner och andra hamnansvariga är befogad och meningsfull.
- Det är inte alls dåliga förhållanden överallt, utan detta varierar mycket från anläggning till anläggning. Därmed är det alltid befogad att inspektera sådana anläggningar som inte tidigare besökts.
- Att tillsynen är meningsfull styrks av det faktum att flertalet av kommunerna avser att fortsätta arbetet efter kampanjtiden.
- Det material som tagits fram i projektet är ett bra stöd som fortsatt kan användas i tillsynen av fritidsbåtshamnar.

Särskilda frågor

- Regelsystemet för bottenfärger bör ses över, eftersom otillåten användning nu kan vara svår att komma åt (Kemikalieinspektionen).
- Undersökning av föroreningar och reningsbehov bör ske också för spolplattor i inlandshamnar och på ostkusten (Naturvårdsverket).
- Fler sjömackar måste erbjuda alkylatbensin från pump.
- Dagvatten på hamnplaner m.m., muddring vid fritidsbåtshamnar samt tillsyn av kommersiella varv är frågor som inte behandlats närmare i projektet men som också bör uppmärksammas i tillsynen.

Material och kontakter

På Miljösamverkan Västra Götalands webbplats finns startsidan för delprojekt Fritidsbåtshamnar på www.miljosamverkan.se/bathamn. Där finns länkar till allt material som nämns i denna rapport samt till projektgruppen.

Vad delprojektet omfattat

Delprojektet har pågått 2004 - 2006, med sammanställning av denna slutrapport i början av 2007 som en avslutande insats.

Projektgrupp

För arbetet bildades en projektgrupp våren 2004. I den medverkade representanter för några miljökontor, Länsstyrelsens miljöskydds-enhet, en hamnkaptan samt Miljösamverkan Västra Götalands projektledare Lasse Lind som var sammankallande och sekreterare i gruppen.

Tillsynshandledning

En tillsynshandledning togs fram av projektgruppen. Handledningen blev klar i maj 2005. Redan till försommaren 2004 gjordes ett informationsblad om alkylatbensin (miljöanpassat bränsle för tvåtakts utombordsmotorer). Detta kunde miljökontoren använda för att informera sjömackarna i kommunen, med syfte att uppmuntra till att mackarna ska ordna alkyltbensoförsäljning från pump.

Tillsynshandledningen, *Fritidsbåtshamnar - tillsynshandledning för miljökontoren*, ger vägledning om i princip alla slags miljö- och hälsoskyddsfrågor i fritidsbåtshamnar, och innehåller också en omfattande och detaljerad inspektionschecklista.

Tillsynskampanj

En tillsynskampanj genomfördes 2006. Den tidigare framtagna tillsynshandledningen var ett stöd men därtill tog projektgruppen fram särskild kampanjinformation för de frågor tillsynskampanjen inriktades på. Denna avgränsning till fyra moment, representerande bara några av de många olika frågor som tillsynshandledningen omfattar, gjordes dels för att koncentrera kampanjen till områden som projektgruppen bedömde som särskilt viktiga, dels för att det skulle bli en rimlig uppgift för miljökontoren att arbeta med under en begränsad kampanjtid. Miljökontoren kunde också välja att arbeta med ett, några eller alla momenten. Dessa moment var:

A Sjömackar: Alkylatbensin från pump + frågor om invallning m.m.

B Upptagsplatser: Spolplattor med rening

C Båtbottenfärger: Ingen otillåten försäljning och minskad användning av antifouling

D Uppläggningsplatser: Hantering av farligt avfall

I anslutning till varje moment togs också fram en affisch, att använda som stöd vid information till ansvariga för hamnarna.

Information framhölls också som ett viktigt inslag i arbetet.

Miljöanpassat båtupptag

Ett ytterligare underlag för kampanjens moment B har varit rapporten *Miljöanpassat båtupptag* som blev klar i april 2006 och handlar om rening av spolvatten. Den togs fram i ett särskilt projekt som startade 2005 vid sidan av Miljösamverkan Västra Götaland, och med särskilda finansiärer, men projektgruppen har varit en av initiativtagarna och engagerat sig mycket i det arbetet. Projektledare för Miljöanpassat båtupptag var en av projektgruppsdeltagarna: Per-Olof Samuelsson, Stenungsunds kommun.

I *Miljöanpassat båtupptag* rekommenderas att renspolning av båtar vid vinterupptagningen ska ske på spolplatta ansluten till reningsutrustning. Rening kan bestå av steg 1, vilket alltid rekommenderas vid alla upptagsplatser (utom smycket små) där antifoulingfärg (påväxtmotverkande, bekämpningsmedelsklassad färg) kan tänkas förekomma på båtarna. I många fall är också ett steg 2 med mer avancerad rening nödvändig, men behovet av det får bedömas från fall till fall.

Rekommendationerna i *Miljöanpassat båtupptag* grundas på test av spolvatten och av olika reningstekniker som provats ut vid en spolplatta i drift. Rekommendationerna ger konkret teknisk information om den teknik som kan användas, och underlag för beräkning av kostnad för införande av reningen.

Upptaktsmöten och webbinformation

Tillsynshandledningen, den planerade kampanjens upplägg och rapporten *Miljöanpassat båtupptag* redovisades för länets miljökontor på Länsstyrelsens tillsynsdagar i Göteborg, Vänersborg och Mariestad våren 2006. Detta fungerade därmed som upptaktsmöten för tillsynskampanjen.

Miljösamverkan Västra Götalands webbplats har använts för att ge information om arbetet, och enkel tillgång till allt det nämnda materialet. Direktadressen till sidan, som kan komma att uppdateras även framöver, är www.miljosamverkan.se/bathamn.

Utvärdering

Tillsynskampanjen, och det här nämnda materialet, utvärderades genom en enkät i slutet av 2006 till länets miljökontor.
Se vidare om enkätresultatet nedan.

Medverkan på båtmässa

En extra insats blev att medverka med en monter på Båtmässan, Svenska Mässan i Göteborg 3 - 11 februari 2007. Detta gjordes tillsammans med Göteborgs Stad (Miljöförvaltningen, Kretsloppskontoret och Trygg, vacker stad).
I montern redovisades olika miljöproblem och lösningar på ett antal affischer och med en gammal båt som blickfång. En frågetävling där man kunde söka svaren i montern lockade 616 personer att delta.

Enkät

Enkäten, med redovisning av svaren, finns i *bilaga*. I bilagan finns också i anslutning till respektive fråga och svaren projektgruppens kommentarer till dessa.

Enkäten omfattar också hur många fritidsbåtshamnar i olika kategorier (hemmahamnar, gästhamnar, sjömackar, upptagsplatser, uppläggningsplatser m.m.) som finns i kommunerna - i den mån miljökontoren har kunskap om dessa.

Resultat

Med hänvisning till bilagan för närmare uppgifter ges här endast en kort sammanfattning.

- Enkäten besvarades av 27 kommuner. 21 av dessa räknar vi som "båtkommuner".
- Fjorton kommuner deltog i kampanjen med tillsyn och/eller informationsinsatser. Av länets 49 kommuner räknar vi 29 som "båtkommuner". Hälften av dessa deltog alltså.
- Vad gäller *sjömackar* (frågor om invallning, skydd mot spill, saneringsutrustning m.m.) gav resultatet en splittrad bild. Det brister i många fall, men i många fall är det också bra.
- Samma resultat gäller för hanteringen av *farligt avfall på uppläggningsplatser*.
- Att det ännu är ovanligt med *spolplattor med rening* gäller också efter kampanjtiden, men detta tar sin tid att genomföra och arbetet har nu inletts.
- Beträffande *båtbottenfärger* gjordes relativt få kontroller av förekomst av otillåten färg, dock ledde insatserna till några åtalsanmälningar.
- Handledning, rapport och annat material uppskattades av miljökontoren.
- Tolv kommuner som deltog räknar med att fortsätta arbetet med tillsyn av fritidsbåtshamnar efter kampanjtiden. Fyra ytterligare kommuner räknar med att börja med tillsyn nu.

Slutsatser och rekommendationer för fortsatt arbete

Projektgruppen gör följande bedömningar:

Allmänt om tillsynen

Genom det höga betyg som gavs åt handledningen och annat material, och att de flesta som deltog i tillsynskampanjen kommer att fortsätta med mer tillsyn kan vi dra följande slutsats:

- ★ Tillsynen upplevs som meningsfull, och det material som tagits fram är ett bra stöd. Miljökontoren kan fortsatt använda detta material i den löpande tillsynen av fritidsbåtshamnar.

Sjömackar samt farligt avfall på uppläggningsplatser

Tillsynsresultaten vad gäller både sjömackar (skydd mot spill m.m.) och uppläggningsplatser (hantering av farligt avfall) gav en splittrad bild: Brister i många fall, men också många som sköts bra. Vår slutsats av detta är:

- ★ Tillsynen behövs. Det är alltid befogat att inspektera sådana anläggningar som inte tidigare besökts.

En annan fråga som gäller sjömackarna är utbudet av alkylatbensin från pump.

- ★ Det är en bra bit kvar till målsättningen med minst en sjömack som säljer alkylatbensin från pump per kommun. Ännu, och många år framöver, finns ett stort antal tvåtaktsmotorer med äldre teknik kvar i bruk. Det är därför angeläget att mackägarna tar sitt miljöansvar och erbjuder alkylatbensin från pump.

Spolplattor med rening

Det är ännu få som kommit igång med att ordna spolplattor med rening vid upptagsplatser, men informationen har väckt intresse. I några fall har dock ansvariga för hamnarna visat tveksamhet inför detta. Vi gör denna bedömning:

- ★ Detta tar tid! Men information är meningsfull och bör bana väg för att rening efterhand införs på allt fler upptagsplatser. Om några år bör de flesta upptagsplatser ha infört steg 1 och en hel del även steg 2. Förelägganden kan dock bli aktuellt i enskilda fall. Rapporten Miljöanpassat båtupptag ger ett bra stöd för beslut om och projektering av reningsanläggningarna. Miljökontoren bör alltså fortsätta kontakta hamnansvariga i båtklubbar, kommuner med mera och informera om behovet av rening och visa på det stöd som finns.
- ★ Det är önskvärt att med prov motsvarande dem i Miljöanpassat båtupptag undersöka föroreningar och reningsbehov också vid spolplattor i inlandshamnar och på ostkusten. Detta bör vara en uppgift för Naturvårdsverket att initiera/finansiera.

Bottenfärger

Bara några av kommunerna granskade förekomst av otillåtna bottenfärger. Detta ledde ändå till tre åtalansmälningar. Vi vet dessutom genom en hel del muntliga uppgifter,

och erbjudanden om olaglig färg på anslagstavlor med mera att det inte är ovanligt med brott mot reglerna. Kontakter med åklagare har visat att det på grund av regelsystemets utformning kan vara svårt att beivra dessa. Vi drar denna slutsats:

- ★ Vi vet att det förekommer en hel del fusk. Det kan vara svårt att komma åt med tillsyn. När otillåtna färger påträffas bör naturligtvis åtalsanmälan göras, trots regelsystemet som det ser ut idag. Tydligare regler kan behövas, och Kemikalieinspektionen bör därför se över reglerna ur ”åtalssynpunkt”.
- ★ Att fartygsfärger kan säljas till privatpersoner är en lucka i regelsystemet som också bör omfattas av Kemikalieinspektionens översyn av reglerna.

Några frågor som inte närmare berörts i arbetet

Muddring

- ★ Att mark och sediment kan vara kraftigt förorenade vid hamnar och uppläggningsplatser vet vi. Muddring vid fritidsbåtshamnar bör därför ske med stor försiktighet och föregås av noggrann utredning av risker och behov av skyddsåtgärder. Prov bör tas dels ytligt i sedimentet, dels längre ner.

Dagvatten

- ★ På asfalterade ytor på uppläggningsplatser och vid upptagsplatser kan dagvattenbrunnar förekomma. Detta är en fråga vi missat att ta upp i tillsynshandlingen. Det är sannolikt önskvärt att sådana brunnar kan förses med enklare filter för att fånga upp färgrester och spill av olja med mera.

Kommersiella varv

- ★ Projektet har gällt fritidsbåtshamnar. Det finns i många kommuner också annan, närstående hamnverksamhet som också ska omfattas av miljökontorens tillsyn. Vi tänker då främst på mindre/medelstora kommersiella varv för underhåll och reparation av arbetsbåtar, fiskefartyg och liknande. Trots att tillsynshandlingen inte är inriktad på dessa verksamheter bör den i många stycken ändå kunna vara ett stöd vid sådan tillsyn.

Bilaga. Sammanställning av enkätsvar med kommentarer

Här är först en översikt över alla kommuner i länet, vilka av dessa vi räknar som båtommuner, vilka som besvarat enkäten, samt en del om deras deltagande i delprojektet.

En del av dessa uppgifter redovisas också, på annat sätt, nedan i anslutning till fråga 1, 2 och 5 nedan

Kommun	Båtkommun	Besvarat enkät	Info före 06	Info 06	Tillsyn 06 1)	Fortsätta/börja efter 06
Ale	Ja	Ja				
Alingsås	Ja					
Bengtstors	Ja	Ja				
Dals-Ed 2)	Ja				Färg, FA	
Gullspång	Ja					
Göteborg	Ja	Ja	Ja	Utskick	Alla moment	Ja
Götene	Ja	Ja	Ja	Utskick, Annat	Alla moment	Ja
Hjo	Ja	Ja				Ja
Karlsborg	Ja	Ja			Sjömack, Upptag, FA	Ja
Kungälv	Ja					
Lidköping	Ja	Ja				Ja
Lilla Edet	Ja	Ja				
Lysekil 4)	Ja	Ja	Ja			Ja
Mariestad	Ja	Ja	Ja	Utskick, Annat	Alkylat, Upptag, FA	
Mellerud	Ja	Ja				Ja
Munkedal	Ja					
Orust	Ja	Ja			Alkylat, Sjömack, Upptag, FA	Ja
Sotenäs 5)	Ja	Ja			Upptag	Ja
Stenungsund	Ja	Ja	Ja	Utskick, Affisch	Alkylat, Upptag, FA	Ja
Strömstad	Ja	Ja	Ja	Affisch, Annat	Alkylat, Sjömack, Upptag,	Ja
Tanum	Ja	Ja			Alkylat, Sjömack, Färg	Ja
Tjörn	Ja	Ja	Ja	Utskick, Möten	Alla moment	Ja
Trollhättan	Ja	Ja	Ja			
Töreboda	Ja					
Uddevalla	Ja	Ja		Affisch, Möten	Alkylat, Sjömack, Upptag, FA	Ja
Ulricehamn	Ja	Ja		Utskick, Affisch		Ja
Vänersborg	Ja	Ja	Ja	Utskick, Affisch	Alla moment	Ja
Åmål	Ja					
Öckerö	Ja					
Bollebygd						

Kommun	Båtkommun	Besvarat enkät	Info före 06	Info 06	Tillsyn 06 1)	Fortsätta/börja efter 06
Borås						
Essunga						
Falköping		Ja				
Färgelanda						
Grästorp 3)						
Herrljunga						
Härryda		Ja				
Lerum		Ja				
Mark						
Mölnadal						
Partille		Ja				
Skara		Ja				
Skövde						
Svenljunga						
Tibro						
Tidaholm		Ja				
Tranemo						
Vara						
Vårgårda						
ANTAL	29	27	9	9	13	16
Varav båtkommuner:		21		14 aktiva (tillsyn och/eller info)		
<p>1) Alkylat = Alkylatbensin från pump på sjömackar, Sjömack = Frågor om invallning, saneringsutrustning m.m., Upptag = Upptagsplatser, spolplattor med rening, Färg = Båtbottenfärger, ingen otillåten försäljning m.m. FA = Farligt avfall på uppläggningsplatser.</p> <p>2) Vi vet att Dals-Ed deltagit i tillsynskampanjen, men de har inte haft möjlighet att besvara enkäten (tjänstledighet och omorganisation)</p> <p>3) Enkät svar från Lidköping avser även Grästorp, vars miljö- och hälsoskydd handhas av Lidköping. Grästorp gränisar visserligen till Vänern, men endast till en mycket grund vik, och vi räknar därför här inte Grästorp som båtkommun.</p> <p>4) Lysekil har på fråga 1 svarat att man deltagit 2006 (och planerar fortsätta 2007), men inte angett några insatser 2006 (däremot att man arbetat med alkylatinformation 2005).</p> <p>5) Sotenäs har på fråga 1 svarat att man inte deltagit 2006, men har dock gjort några insatser framgår det av dess svar i övrigt. Här har därför markerats att de deltagit.</p>						

Kommentar till tabellen: Tidigare räknade vi med 27 båtkommuner. Ulricehamn som vi tidigare inte räknat som båtkommun visade sig vara det och har besvarat enkäten och deltagit i tillsynen. Jämförbar med Ulricehamn vad gäller båtliv bör också Alingsås vara, och därför räknar vi nu även Alingsås som båtkommun. Av länets därmed 29 båtkommuner har alltså 21 besvarat enkäten. Av de större båtkommunerna saknar vi svar bara från Kungälv och Åmål.

Se också kommentarer i anslutning till fråga 1, 2 och 5.

Fråga 1. Allmänt om deltagande		
	Antal	Procent
DELTAGIT OCH FORTSÄTTER	12	44,4
DELTAGIT, FORTSÄTTER INTE	1	3,7
INTE DELTAGIT MEN SKA BÖRJA	4	14,8
INTE DELTAGIT, SKA INTE BÖRJA	3	11,1
I VÅR KOMMUN SAKNAS FRITIDSBÅTSHAMNAR (av nämnvärd storlek). Vi besvarar därför inte mer av enkäten.	7	25,9
Summa	27	100%

Kommentarer/upplysningar som lämnats i anslutning till fråga 1
<p>Ev kommer vi sätta upp Miljösamverkans informationsaffischer till våren då arbetet kommer igång igen på vinteruppställningsplatser mm. Infomaterial kan också sättas upp i respektive hamn. (Mariestad)</p> <p>Miljöavdelningen kommer att inventera inom området fritidsbåtshamnar samt informera berörda verksamhetsutövare under 2007. Tanums kommun har en lång kuststräcka med många små hamnar, så behovet är stort. Arbetet kommer att bedrivas i projektform. (Tanum)</p> <p>Vi har en liten gästhamn m 8 båtplatser i centrum och vi har en båtklubb med upptagningsmöjlighet. Vi har ingen sjömack eller bensinstation i närheten älven. Vi hade under 2005 möte med båtklubben och diskuterade åtgärder. Vi följer upp detta 2007. (Trollhättan)</p> <p>Vi har en massa små båthamnar/föreningar som vi förhoppningsvis hinner besöka under 2007 (Vänersborg)</p> <p>Har någon liten hamn med några båtar men har inte sett att de kräver någon insats från vår sida i dagsläget. (Lerum)</p> <p>Vi har använt delar av informationsmaterialet i mycket begränsad utsträckning (Hjo)</p> <p>De tillsynsbesök som gjorts har varit av "inventerande" karaktär och kommer att ligga till grund för fortsatt tillsynsarbete inom området fritidsbåtshamnar. (Karlsborg)</p> <p>Vi har tagit del av rapporten Miljöanpassat båtupptag som är ett värdefullt stöd för bedömning av kravnivå vid båtvättar. (Sotenäs)</p> <p>Största delen av jobbet gjordes av vår sommarvikarie så svaren blir lite knapphändiga (Ulricehamn)</p> <p>Vi har inte deltagit i projektet 2006 på grund av att vi redan under 2005 gjorde ett tillsynsprojekt. Vi kommer att använda handledningen vid nästa tillsynstillfälle. Vid detta tillfälle kommer Lidköping, Götene och Grästorp att samverka. (Lidköping/Grästorp)</p>

Kommentar: Sammanlagt är det 14 kommuner som varit aktiva under kampanjtiden. Det är nära hälften av båtkommunerna i länet. De som svarat "Inte deltagit, ska inte börja" är tre såsom båtkommuner betraktade små kommuner: Ale, Bengtsfors och Lilla Edet. Se också tabellen före fråga 1, och fotnoter och kommentarer till denna.

Fråga 2. Vilka informationsinsatser har ni gjort under 2006?	
	Antal kommuner som gjort vad
Utskick till båtklubbar, hamnar m.m. Kan avse såväl Miljösamverkans som annat informationsmaterial	7
Affischering (t.ex. vid bryggor, uppställningplatser, gästhamnar) med Miljösamverkans affischer eller annat material	5
Hållit ett eller flera informationsmöten med båtklubbar m.m.	2
Annat. Beskriv under Ev. beskrivning/kommentarer nedan.	3
Vi har INTE gjort några informationsinsatser 2006	9
<i>Antal svar på frågan</i>	<i>18</i>
Antal kommuner som informerat på något sätt	9

Kommentarer/upplysningar som lämnats i anslutning till fråga 2
<p>De som svarat "Annat" har i två fall angett att information getts i samband med tillsynsbesök, i ett fall utskick av information om alkylatbensin till motorverkstäder/båtaffärer.</p> <p>I övrigt har bl.a. följande kommentarer lämnats:</p> <p>Har skickat ut "Miljöanpassat upptag" till många i samband med kontakt. Vi har dock inte spridit den systematiskt ännu. (Göteborg)</p> <p>Miljösamverkans information/affischer till Båtvarvet och till Båtgården (vinteruppläggningsplats) Information har också skett till allmänheten i samband med Aqua Blådagarna i juli (lördag/söndag) som förhoppningsvis ska bli ett årligt arrangemang (Vänersborg)</p> <p>Förmedlat och diskuterat ovan nämnda rapport med två marinor som är föremål för krav på tvättanläggning. (Sotenäs)</p> <p>Skickat broschyrer om båtliv och alkylatbensin till båtklubbar och hamnar, Skickat info om alkylatbensin till bensinmackar. (Ulricehamn)</p>

Kommentar: Nio kommuner har alltså gjort informationsinsatser 2006. Se också tabellen före fråga 1, och fotnoter och kommentarer till denna.

3. Har ni gjort informationsinsatser före 2006?	
	Antal
Ja	9
Nej	9
Vet inte	2
<i>Antal svar på frågan</i>	<i>20</i>

Referat av kommentarer som lämnats i anslutning till fråga 3

Sex kommuner upplyste om att de gett information om alkylatbensin, via utskick och/eller besök och i något fall på kommunens hemsida.
En kommun hade medverkat på informationsmöte om Blå Flagg (miljöutmärkelse för båthamnar).

Kommentar: Att de flesta informerat om alkylatbensin före 2006 har säkert samband med det informationsblad som Miljösamverkan Västra Götaland tog fram 2004 (som en av de allra första insatserna i delprojektet)

4. Vilket gensvar har ni fått på informationen? (2006 eller tidigare). Beskriv kort!

Alkylat stor skepsis man hänvisar nästan alltid till att man hört om någon som fått problem med motorn. Blå Flagg intressant för en del men dyrt att vara ansluten, vi kan jobba med frågorna ändå. En hamn har tagit styrelsebeslut på ansöka om och arbeta mot blå flagg. Avspolningsplatta med enklare rening intressant för 4 verksamheter. Ny drivmedelsanläggning intressant i ett läge. (Götene)

Färginformationen är svår att ge här eftersom detta handlar om vänern där bara få båtar har västkustfärger. De flesta tycks veta att man inte får använda de flesta preparat här. Många tycks inte heller använda någon bottenfärg alls. Information om alkylatbensin tycker de flesta är intressant, särskilt som det finns en mack i stan. Frågan är dock om de verkligen byter bränsle sedan (2-taktsmotorer) (Mariestad)

Vi har sedan tidigare en sjömack som säljer alkylatbensin. Båtklubbar, kommunens hamn mfl. tycker att utdelade inplastade planscher 2006 var bra. (Stenungsund)

Det har skapats en medvetenhet om att högre krav på rening kommer att ställas. Under våren kommer en större informationsinsats göras med krav på åtgärdsprogram. Förhoppningsvis har årets information grundat för detta. (Strömstad)

En båtmack började med alkylat strax efter kontakten men de hade själva haft planer på det sen tidigare. (Lysekil)

Bra, egna initiativ har tagits av VU, t ex informationsträff (Tjörn)

Tror att mest intresse rört sig om alkylatbensin. På Aqua Blå demonstrerade vi en elsnurra som barnen gillade. (Vänersborg)

Liten respons, förmodligen kommer tvingande tillsynsåtgärder att krävas om utbyggnad skall ske. (Sotenäs)

Kommentar: Ovan har åtta svar återgetts oredigerade. Resultatet är lite blandat, men ändå mest positivt. Trots skepsis i några fall verkar informationen ofta göra nytta.

5. Vilka tillsynsinsatser har ni gjort 2006? Ange vilka av momenten A-D i tillsynskampanjen ni arbetat med

	Antal
A Sjömackar: Alkylatbensin från pump (Kryssa även om ni tagit upp frågan med ansvariga för sjömack utan besök på plats)	10
A Sjömackar: Frågor om invallning, saneringsutrustning m.m.(Kryssa bara om ni gjort tillsynsbesök)	9
B Upptagsplatser. Spolplattor med rening. (Kryssa även om ni tagit upp frågan med ansvariga för upptagsplats utan besök på plats)	11

C Båtbottenfärger: Ingen otillåten försäljning m.m. (Kryssa bara om ni gjort kontroller på försäljningsställen, eller hos användare av bottenfärg)	5
D Uppläggningsplatser: Hantering av farligt avfall (Kryssa bara om ni gjort tillsynsbesök)	9
Vi har INTE arbetat med tillsyn av fritidsbåtshamnar 2006	7
<i>Antal svar på frågan</i>	19
Antal kommuner som arbetat med minst ett av momenten	13

Kommentarer som lämnats i anslutning till fråga 5	
<p>C: Har gjort utskick med information till försäljningsställen av båtbottnfärg och informerat på möten med båtklubbar marinor/varv. (Uddevalla)</p> <p>Vi har butiker som säljer båtbottnfärg och vi bedömer att de inte säljer olaglig färg, bl a utifrån våra egna kundbesök. Vi har 2 små (varv) som vi avser att besöka våren 2007. (Stenungsund)</p> <p>Planerades utföras under 2006 men hanns inte med. Avser göra det under 2007 istället. Tillsyn av avfallshantering gjordes av alla större hamnar (kommunala och privata) under 2002. (Lysekil)</p> <p>2005 gjorde vi ett stort utskick till båtklubbar o likn. mackar om alkylatbensin. Ang. B har vi ställt krav utifrån "Miljöanpassat båtupptag" i samband med diverse klagomål och bygglov. Ang. C Annonser i Göteborgs Posten ang. förbjudna båtbottnfärger. Ang. D besök på några ställen. Vi har jobbat med projektet "Förhållningsregler i fritidsbåtshamnar" under året - föreläggande till båtklubbar (Göteborg)</p> <p>Har bara gjort en akutsats i en fritidsbåtshamn då en bensinpump i Sunnanå läckte i somras och fick stängas (Mellerud)</p> <p>Uppläggningsplatser hos de U resp C företag som skulle besökas enligt plan. (Orust)</p> <p>Tillsynsinsatserna gäller bara enstaka objekt (de största) (Vänersborg)</p> <p>Vi ringde runt till båtklubbar, fiskeklubbar hamnar, båtfirmer, bensinmackar, andra firmer som säljer båtkemikalier och bensin, färgaffärer. Frågade om akrylatbensin, oljor och båtfärger (Ulricehamn)</p> <p>3 fritidsbåtshamnar, inga gästplatser, inga pumpar. Få båtar i hamnarna sommardag, många båtägare har hamnplats ute vid havet. Hamnarna används för vinteruppläggning. Osäkra på omfattning underhållsarbeten, kemikalie-, avfallshantering. Muddringsarbete gjordes i en av hamnarna nyligen (2002?) prov på sediment visade på låga halter av koppar och andra ämnen förknippade med båtbottnfärger. (Ale)</p>	

Kommentar: Insatserna är ganska jämnt fördelade mellan de olika tillsynsmomenten, med undantag för båtbottnfärger som bara fem kommuner arbetat med. Se också tabellen före fråga 1, och fotnoter och kommentarer till denna.

6. VANLIGA BRISTER som framkommit genom tillsynen. Beskriv kortfattat!	
A Sjömackar: Frågor om invallning, saneringsutrustning m.m. (frågan omfattar inte alkylatbensin)	
Saneringsutrustning saknas (Götene)	

<p>Dålig beredskap för läckage, spill. (Tanum)</p> <p>Dåligt med saneringsutrustning, behövs mer tillsyn. (Uddevalla)</p> <p>Placering av pumpar och tankning över glesa träbryggor. Ej sekundärt skydd rörledningar. Länsor saknas ofta. (Göteborg)</p> <p>Invallning, spillskydd vid pumpar samt besiktning saknas i vissa fall (Tjörn)</p> <p>Endast en av sammanlagt fyra har skydd i spillzonen för läckage eller slangbrott. (Orust)</p> <p>Tankar ligger under pontonbrygga.(Vänersborg)</p> <p>Endast en sjömack finns i kommunen (vid Göta Kanal i Karlsborg). Invallning av spillzonen saknas. Uppföljning krävs! (Karlsborg)</p>
<p>B Upptagsplatser. Spolplattor med rening. Vi vet att detta saknas på de flesta håll. Svara här endast om det är något särskilt anmärkningsvärt som framkommit</p> <p>De flesta avspolningsytor är på grus. En har hårdgjord yta och enklare sedimentering. (Götene)</p> <p>Har krävt spolplatta på ett ställe där relativt många upptag sker årligen. (Mariestad)</p> <p>Spolplatta saknas i samtliga fall. Avspolning sker inte i alla hamnar. (Tjörn)</p> <p>Spolplatta med viss rening finns på ett ställe, dock oklart om det fungerar som det är tänkt. Uppföljning krävs! (Karlsborg)</p>
<p>C Båtbottenfärger: Ingen otillåten försäljning m.m.</p> <p>Vad jag hört från båtägare så används otillåtna färger. (Uddevalla)</p> <p>Flera annonsörer av otillåten båtbottenfärg i tidningen, anslagstavlor i båthamnar. (Göteborg)</p> <p>Otillåten försäljning av icke godkända färger hos 2 av 8 försäljningställen. Polisanmälan är gjord. (Tjörn)</p> <p>Dals-Ed som inte besvarat enkäten har upptäckt otillåten användning av båtbottenfärg.</p>
<p>D Uppläggningsplatser: Hantering av farligt avfall</p> <p>Inte aktuellt. Hantering av farligt avfall sker i privat regi. Uppläggningsplats antingen egen tomt eller privat båtskjul i Båtgård. (Götene)</p> <p>Har ställt krav på kontroll av två mindre spilloljecisterner (<1 m³). (Mariestad)</p> <p>Bristfällig lagring av farligt avfallsrester efter målning, spillolja mm. Dålig eller ingen info till de som hyr uppställningsplatser om regler ex behov av uppsamling av slip- och skraprester, skydd av marken mot färgspill mm. (Stenungsund)</p> <p>Bristande invallning, vattenfyllda batterilådor, vissa fraktioner kan inte lämnas, transportdokument har inte kunnat visats upp vid inspektionerna. (Tjörn)</p> <p>Ganska bra men kan bli bättre. Bättre information om var avfallet skall läggas och vilket avfall som man tar hand om. (Vänersborg)</p> <p>Inga "miljöstationer" finns i närheten. På alla ställen där tillsynsbesök har gjorts finns anslag med hänvisning till "miljöstationen" på kommunens återvinningscentral. (Karlsborg)</p>

Kommentarer som lämnats i anslutning till fråga 6

Idag har det blivit vanligare att man lägger upp båtar med masten på vilket utgör risk för bullerproblem för närboende. (Göteborg)

Vi har i ett första läge föreslagit att man tar fram ett enklare egenkontrollprogram där man bokför hur avfall hanteras, hur ofta tömning sker av oljeavskiljare samt vart slammet tar vägen. (Vänersborg)

Kommentar: Bullerstörning från upplagda riggade båtar är en fråga som projektgruppen inte uppmärksammat tidigare. Men vi kan bekräfta iakttagelsen att det är vanligt numera med sådan uppläggning, och bullerstörning i form av smatter från dåligt ansatta fall och annat i riggen när det blåser kan säkert uppkomma.

Se vidare kommentar efter fråga 8!

7. Tillsynsinspanden, föranledda av inspektionerna under kampanjtiden.
Antal kommuner som svarat Ja, Nej eller Vet inte.

Ja	Nej	Vet inte	Antal svar
4	11	0	15

Följande upplysningar har lämnats av dem som svarat "Ja" på fråga 7

2 st förelägganden att kontrollera spilloljetank trots < 1m³. 1 st föreläggande att lämna in en plan på hur och när en spolplatta kan iordningställas. (Mariestad)

Vi har förelagt om "förhållningsregler". Ett föreläggande om spolplatta. (Göteborg)

Polisanmälan, otillåten försäljning av icke godkända båtbottnfärger. I övrigt har åtgärdsplaner begärts in. (Tjörn)

Sjömackar; begärt in lösningar för förbättringar av sekundärt skydd i spillzonen.(Orust)

Dals-Ed som inte besvarat enkäten har åtalsanmält privatperson som använt otillåten båtbottnfärg.

Kommentar: Hur det har gått med de polis-/åtalsanmälningar som gjorts har vi inte kännedom om. Däremot vet vi, efter en träff med miljöåklagarna i Göteborg våren 2006, att regelverket om båtbottnfärgerna är så pass komplext/otydligt att det är mycket svårt att driva ärenden om bristande efterlevnad till åtal/fällande dom.

<p>8. VAD FUNGERAR I ALLMÄNHET BRA, efter vad tillsynen nu visat. Beskriv kortfattat!</p>
<p>A Sjömackar: Frågor om invallning, saneringsutrustning m.m. (frågan omfattar inte alkylatbensin)</p>
<p>Invallning (Götene)</p>
<p>Rätt bra med invallning på sjömackarna. (Uddevalla)</p>
<p>Dubbelmantlade sjöcisterner. (Stenungsund)</p>
<p>Vårt arbete under 2005 med tillsyn på sjömackar har gett resultat. Hanteringen av farligt avfall samt tillgång på länsor för hantering av mindre spill fungerade denna säsong bra. (Strömstad)</p>
<p>Invallning av cisterner. Egenkontroll rätt OK, dock vissa brister i journalföring. (Göteborg)</p>
<p>Saneringsutrustning finns. (Tjörn)</p>
<p>Samtliga hade invallat och saneringsutrustning. (Orust)</p>
<p>Bra beredskap för eventuella utsläpp (Vänerparkens Marina). (Vänersborg)</p>
<p>B Upptagsplatser. Spolplattor med rening. Vi vet att detta saknas på de flesta håll. Vi vet att detta saknas på de flesta håll. Men kanske finns ändå något positivt att framhålla?</p>
<p>Några av föreningarna intresserade av att göra permanent avspolningszon med enklare rening (Götene)</p>
<p>Där spolplattor finns verkar de ju användas. Information ges på dess platser om användning. Människorna som använder dem verkar vara positiva. (Mariestad)</p>
<p>Mottagandet av marinor/varav har inte varit helt iskallt avseende spolplattor, men man får se vad det kan betyda. (Uddevalla)</p>
<p>Stenungsunds kommuns hamn har beslutat att bygga spolplatterening både steg 1 o 2, klart senast 1 september 2008. I kraftvunnet föreläggande om detta finns. (Stenungsund)</p>
<p>Vi har en större anläggning som har anlagts under säsongen . Den har krav på sig att anlägga steg 2 till hösten 2007. Steg ett är installerat. (Strömstad)</p>
<p>Under 2001 anlades en spolplatta vid Göta Kanal i Karlsborg. Anläggningen utgörs av: Spolplatta med tvättränna därefter två seriekopplade slamavskiljare och ett efterföljande sandfilter. (Karlsborg)</p>
<p>C Båtbottenfärger: Ingen otillåten försäljning m.m.</p>
<p>Vänern sötvattenssjö inget behov eller efterfrågan av giftiga bottenfärger. (Götene)</p>
<p>Inspekterat en hamnverksamhet. Ingen otillåten båtbottefärg fanns. (Tanum)</p>
<p>Butiker verkar inte sälja olaglig båtbottefärg. (Stenungsund)</p>
<p>Bra kunskap hos dem som arbetar med marin verksamhet. (Tjörn)</p>
<p>D Uppläggningsplatser: Hantering av farligt avfall</p>
<p>Det är ofta klubbar eller föreningar som har platserna och då verkar det vara ordning o reda. Dock liten kunskap om vad som får transporteras självt och när anmälan om FA transport till Ist krävs. På många håll tar medlemmarnas med sig sina saker hem. (Mariestad)</p>
<p>Vissa miljöbodas är bra. Det är i allmänhet ordning och reda på båtklubbarna, vilket bottnar för</p>

en kreativ fortsatt kontakt i fritidsbåtsfrågorna. (Stenungsund)
Bra separering av det farliga avfallet och bra ordning i miljöstationerna. (Tjörn)
Inga anmärkningar hos de företag där inspektion gjorts. (Orust)
Bra låsbar container med golv för farligt avfall vid båtgården. Skyltning kan i allmänhet bli bättre. (Vänersborg)
På alla ställen som besökts finns information anslaget om var farligt avfall ska lämnas (till återvinningscentralens miljöstation). (Karlsborg)
Kommentarer som lämnats i anslutning till fråga 8
Hamnarna som för det mesta var mindre föreningar etc. var väldigt välskötta och städade. Inget avfall syntes till utan det togs ofta med hem av medlemmarna för att hanteras i den vanliga avfallssorteringen hemma. (Mariestad)

Kommentarer till både fråga 6 och 8 om brister respektive vad som fungerar bra:

A Sjömackar: Här är det en splittrad bild med anmärkningar i många fall, men också en del mackar med bra beredskap och skydd mot spill. Verkar vara lite vanligare att man har invallad tank än skydd mot spill i övrigt. En slutsats som kan dras är att tillsyn av sjömackar som man inte redan inspekterat är mycket befogad. I många fall finns en stor förbättringspotential.

B Upptagsplatser: Att spolplattor oftast saknas var ingen överraskning. Positivt är att det verkar relativt framkomligt att informera om och väcka intresse för att anlägga spolplattor med rening. Flera sådana är nu på gång (utöver de som framgår av svaren ovan har projektgruppen erfarit att ytterligare anläggningar kan vara på gång att byggas).

C Båtbottenfärger: De relativt få tillsynsinsatserna som gjorts har bekräftat att både användning och försäljning av otillåtna färger förekommer. Men vi kan inte dra några slutsatser om omfattningen. Miljökontoren har också träffat på flera verksamheter med god kunskap och där reglerna helt respekteras.

D Uppläggningsplatser, farligt avfall: Här är det liksom vad gäller sjömackarna en splittrad bild. Brister på en del håll, vilket kan gälla både fysiska förhållanden som dåliga behållare m.m. och bristfällig skyltning och information, medan det på andra platser råder mycket god ordning. Samma slutsats kan göras som för sjömackarna: Tillsyn av uppläggningsplatser som man inte redan inspekterat är mycket befogad. I många fall finns en stor förbättringspotential.

Fråga 9. Ange antal för de kategorier för vilka ni bedömer att ni har någorlunda tillförlitliga uppgifter. Alla uppgifter avser cirka antal.				
	Summa	Antal svar	Maximum	Minimum
Gästhamnar	42	13	9	1
Hemmahamnar >100 båtplatser	33	9	13	1
Hemmahamnar 20 - 100 båtplatser	96	9	36	2
Anslutningshamnar	0	2	0	0
Upptagningsplatser, mycket stora (>250 upp-tag/år)	8	5	3	0

Upptagningsplatser, stora (120 - 250 upp- tag/år)	6	5	3	0
Upptagningsplatser, medelstora (50 - 120 upp- tag/år)	28	8	13	1
Upptagningsplatser, små (15 - 50 upp- tag/år)	36	7	13	1
Vinteruppställningsplatser >100 båtar	16	7	7	0
Vinteruppställningsplatser 20 - 100 båtar	26	10	6	1
Småbåtsvarv	27	7	19	0
Sjömackar	30	12	6	1
Summa anläggningar som rapporterats	348			

Referat av kommentarer som lämnats i anslutning till fråga 9
Flera, både sådana som lämnat respektive inte lämnat några antalsuppgifter, anger att man har osäkert underlag, att allt inte är inventerat, att man planerar ta reda på mer nästa år, etc. Observera också, vilket framgår av kolumnen Antal svar, att alla som svarat inte lämnat uppgifter för alla kategorier. Exempelvis har Göteborg bara lämnat uppgifter om sjömackar. Kommunen med hela 36 hemmahamnar för 20 - 100 båtplatser är Uddevalla

Kommentar: Trots ofullständigheten i redovisningen är det hela 348 anläggningar som rapporterats av (som mest, vilket avser gästhamnar) 13 kommuner.

Fråga 10. Betygssätt följande på en skala mellan 1 - 5 (där 5 är högsta betyg) Hoppa över sådant ni inte kan bedöma för att ni inte använt eller tagit del av det.				
	Medel- värde	Antal svar	Maxi- mum	Minimum
Alkylatbensin (2-sidigt informationsblad juni 2004)	4,2	11	5	3
Fritidsbåtshamnar - tillsynshandledning för miljökontoren (maj 2005).	4,4	11	5	4
Miljöanpassat båtupptag Reningsanläggning för alla hamn-storlekar (projektrapport april 2006)	4,3	12	5	3
Kampanjinformation nr 1 - 6 (februari 2006 - september 2006).	4,3	9	5	3
De fyra affischema i anslutning till vart och ett av tillsynskampanjens moment A-D (april 2006).	4,3	9	5	3
Information om projektet på tillsynsdagarna i Göteborg, Vänersborg och Mariestad mars/april 2006	4,0	5	5	3
Webbplatsen	3,9	11	5	2
SAMMANVÄGT om allt enligt ovan plus ev. övrigt stöd via telefon, mejl med mera	4,4	12	5	4

Kommentarer som lämnats i anslutning till fråga 10

Synd att ingen utvärdering gjorts angående upptagningar och spolplattor i sjöar där "giffärger" inte får användas. Skulle varit bra med mer säker information om t.ex. spolplattors utformning vid sådana platser. hur mycket rening behövs? (Mariestad)

Affischen om alkylatbensin hade varit bättre om den var mer riktad till kunden istället för stationsinnehavaren. (Strömstad)

Miljösamverkans arbete är mycket bra, tyvärr hinner vi inte delta i kampanjerna men använder materialet kontinuerligt.(Sotenäs)

Kommentar: Detta är höga betyg, även jämfört med utvärderingar av de flesta tidigare delprojekt i Miljösamverkan Västra Götaland. Webbplatsen fick ett något lägre, men ändå klart godkänt, betyg.

Vi instämmer att det vore bra med en utvärdering av behov av spolplatterening också vid sjöar.

11. Har deltagande i tillsynskampanjen gett er erfarenheter och kunskaper så att ni känner er bättre rustade för tillsyn av fritidsbåts- hamnar framöver?

	Antal
Ja	9
Nej	0
Vet inte	0
Vi deltog inte i tillsynskampanjen	8
<i>Summa svar</i>	<i>17</i>

Kommentarer som lämnats i anslutning till fråga 11

Bra informationsmaterial som kan användas ett tag framöver. (Mariestad)

12. Behov av förändringar i lagstiftningen som berör fritidsbåtshamnar

Man kan jämföra sjömackar med vanliga bensinstationer som måste sälja förnybara drivmedel (inom snar framtid). Sjömackar kan då få krav på sig att sälja alkylatbensin. Vidare. Hur länge kan gamla motorer få finnas och användas utan rening mm? Kanske en avvecklingsplan för detta vore lämpligt? (Mariestad)

Det vore bra med riktvärden för metaller mm i vatten från spolplattor och reningsutrustning. (Tanum)

Kanske en anmälningsplikt för hamnar, men vilka parametrar det skulle vara efter är en annan fråga. (Uddevalle)

Reglerna för fritidsbåtsfärg bör ses över. 1. Det bör kriminaliseras att sälja ex skeppsfärg till fritidsbåtsägare. 2. Alla mjuka båtbottnfärger bör förbjudas. De lossnar vid tvätt på hösten. Inför, verka för, att mkt hårda och båtvtvättbara båtbottnfärger introduceras, både med och utan viss giftverkan. 3. Gör om reglerna för användning av båtbottnfärg för de som har i båten under lång tid, vissa tar inte upp alls på vintern. Dessa bör få använda en lite tuffare färg än västkustfärg. På detta sätt kanske vi få bort en hel del av fritidsbåtsanvändningen av de ändå tuffare skeppsfärgerna. (Stenungsund)

Tydligt lagkrav på rening av spillvatten från båtbottentvättar. Renodling av ansvaret för avfall från fritidsbåtar för enklare tillsyn. (Lysekil)

Större båthamnar med uppläggningsplatser borde vara anmälningspliktiga. (Göteborg)

Nej (Tjörn)

Tydligare rekommendationer från centralt håll. (Sotenäs)

13. Behövs mer stöd/material för kommande tillsyn av fritidsbåtshamnar?

Mer information om hur mycket påverkan som blir från båtar som är målade med färger godkända för insjöar mm. Måste spolplattor finnas och i vilken utformning. Det är ju trots allt ganska många båtar som berörs. (Mariestad)

Krävs mera kunskap om reningsutrustning för spolplattor. (Tanum)

Fritidsbåtmiljöarbetet är långsiktigt. Flera kustkommuner planerar att göra tillsynskampanjer 2007 och framåt. Det behövs ett fortsatt stöd till inspektörerna framgent. Ett sätt skulle kunna vara att det i slutrapporten anges att kontaktpersonerna kan användas även i framtiden. Ev skall det avsättas lite pengar för vägledningsstöd till frekventerade kontaktpersoners miljökontor. Därutöver kan nog en avstämnings/uppföljningspush ske 2007 alt 2008. (Stenungsund)

Nej (Lysekil)

Ja, om båtmackar och förorenad mark i hamnområden. (Tjörn)

Kunskapsunderlag i jämförelse giftighet och hur färgerna släpper gift godkända bottenfärger för träbåtar resp. fartygsfärger, inte enbart att det är förbjudet. Ex målning av mjuk godkänd bottenfärg, 2 lager/ säsong jmf. fartygsfärg målas 1 ggr/ 3-5 år. (Orust)

Anser att Miljösamverkans material är tillräckligt. (Karlsborg)

14. Eventuella andra synpunkter

Materialet var väldigt omfattande. Miljöanpassat båtupptag var också väldigt omfattande. Kanske lite väl tjockt. Å andra sidan bra med mycket information. (Mariestad)

VI KOMMER ATT INRIKTA OSS PÅ KRAV PÅ RENING AV SPOLVATTEN UNDER 2007. Vi kommer först gå ut med ett informationsbrev med rapporten "Miljöanpassat upptag" som bilaga. I brevet kommer vi att be dem svara oss hur de tänkt att tillmötesgå de nya kraven, om de kan samarbeta med närliggande hamn o s v. Därefter kommer vi att underrätta om föreläggande, och därefter förelägga. (Så jobbade vi med förhållningsreglerna). (Göteborg)

Miljösamverkan Västra Götaland – 49 gånger bättre tillsyn

Miljösamverkan Västra Götaland startade 1999 och är ett projektsamarbete som syftar till att effektivisera miljö- och hälsoskyddsarbetet i länet. Arbetssättet är framgångsrikt och har fått efterföljare i många andra län.

De olika frågor vi arbetar med benämns delprojekt. Några exempel på sådana är Tillsyn på verkstadsindustrier, Radon, Inomhusmiljö, Dagvatten, Biltvättar och Kemikalietillsyn.

Utförlig information om alla delprojekt, verksamhetsplan, handledningar och annat material i fulltext finns på vår webbplats.

Huvudmän

Länsstyrelsen i Västra Götaland, Västra Götalandsregionen, kommunförbunden och kommunerna i länet

Adress

Miljösekretariatet Västra Götalandsregionen
Box 1726 501 17 Borås Tel 033-17 48 10

Webbplats

www.miljosamverkan.se

Projektledare

Lasse Lind Tel 0532-714 47 lind.lasse@telia.com
Cecilia Lunder Tel 031-60 58 95 cecilia.lunder@o.lst.se